

ڪورونا وائرس وبائي مرض جهڙي صورتحال غلط اطلاعون افونھون ۽ ڪوڙيون خبرون جي ڪري معاشري ۾ جھيڙي جو سبب ٿي سگھي ٿو. جھڙوڪ پاڪستان ۾ ڊينگي بخار ٻوڏ ۽ زلزلو جي ڪري ٿيڻ وارو نقصان قومي سطح تي ڏٺو آھي وڻا پڪڙجڻ سان گڏوگڏ ڏسڻ ۾ اچي ٿو ته ڪوڙيون خبرون ڪھاڻيون ۽ غلط افواھون پڪڙجڻ ٿيون جنھن ڪري معاشرو ٻڌا مٺي ھو شڪار ٿئي ٿو غير تصديق شدھه معلومات جو پڪڙجڻ معاشوعه ۾ جھڙو جو سبب ٿي سگھي ٿو.

اھن صورت حال کي مد نظر رکندي يورپين يونين جي مالي تعاون ۽ دي ايشيا فائونڊيشن (تي آي ايف) پاڪستان جي ٽيڪنيڪل تعاون سان اڪائونٽيبلٽي ليٽ پاڪستان (اي ايل پي) جي طرفان ڪورونا وائرس سيوايڪٽس مهم (سي سي سي سي). ان مهم جو منعقد غلط بياني کي ختم ڪرڻ، باقاعده سان حقن جي کوجنا ڇاڇ پڙتال ڪرڻ ڊيٽا کي ترتيبوار ڪرڻ ۽ هر هفتي معلوماتي بلس / خبرن کي تيار ڪرڻ لاءِ مجازي شڪلن کي گھرائڻو آھي. ان خبرن ۾ اھم حڪومتي فيصلي ورچوئل مواد، ڪميونٽي جي لاءِ تصديق شدھه جا ڻ، صحيح معاملات ۽ صحت پين امور جي متعلق سوالات ۽ افواھن کي شامل ڪيو ويندو. ان جو مقصد اھو آھي ته پاڪستان ۾ سبب کان وڌيڪ ڪمزور گروپن ۾ سجاگ پيدا ٿئي. جنھن ۾ خاص طور تي خيبر پختواھ ۽ سنڌھه تي توجه ڏني وڃي ٿي. ان خبرن جو ارادو ۽ سنڌھه ۾ ترجمو ڪيو ويندو ۽ پشتو ۾ آڊيو ان گڏ هفتي وار شايع ڪيو ويندو انھن کي اسٽيڪ هولڊرن، مقامي حڪومت جي رهنمائن، ميڊيا سي اي اوز، بيو مينٽيرين آرگنائيز ۽ پين سان شيئر ڪيو ويندو هڪ ويب پيج به هوندو. جنھن کي سوشل ميڊيا تي وڏي پيماني تي شيئر ڪيو ويندو ۽ مقامي ڪميونٽي ريڊيو اسٽيشنون تي به ڏيکاريو ويندو.

جي موجوده صورتحال COVID-19 پاڪستان ۾

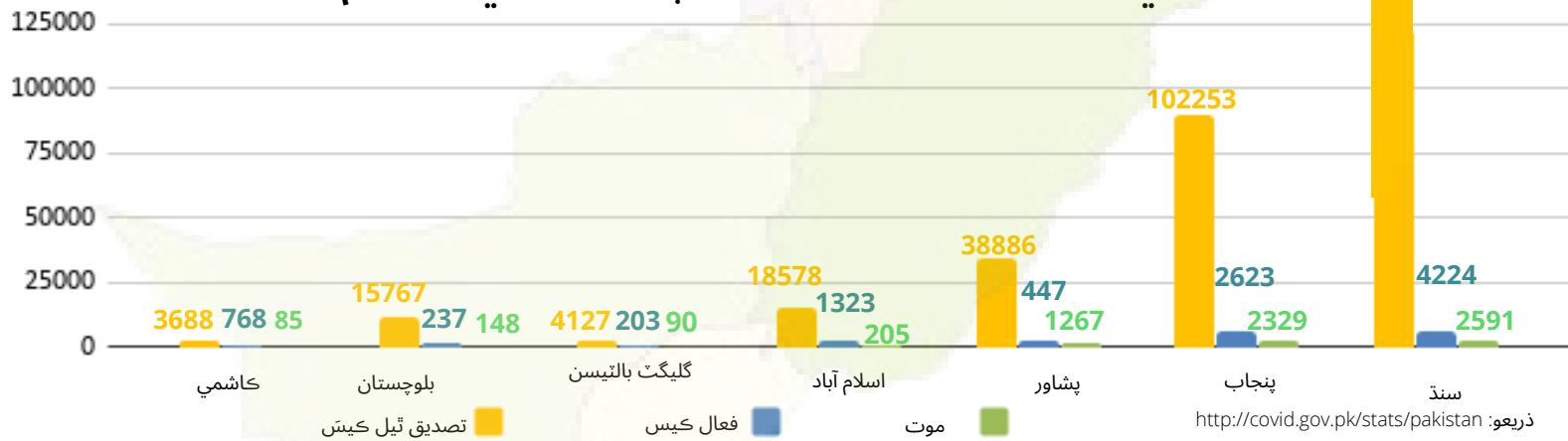
مڪمل تصديق ٿيل ڪيس
326,216

مڪمل فعال ڪيس
9,855

مڪمل موت
6,715

مڪمل وصولي
309,646

جي اسٽيٽس ڪيس COVID-19 پاڪستان جي صوبن ۾

ذريعو: <http://covid.gov.pk/stats/pakistan>

حقيقت يا افواهه / چوچو

ڪورونا وائرس جي ڪري ڪجهه غلط ڳالھيو جيڪي قومي ۽ دنيا جي ليول تي ڪجهه مهينن کان پڪڙجي رهيون آهن. انهن مان ڪجهه افواهون وڌيڪ تيزي سان پڪڙجن ٿيون. جيئن ته

انهن ملڪن ۾ جتي ڪورونا وائرس منتقل ٿيل آهي ، اهو ٺهيل شين مان منتقل ڪري سگھجي ٿو: منطق

جيتوڻيڪ اهو ڪيترن ئي ڪلاڪن تي مختلف سطحن تي رهي سگھي ٿو ، ماحول ۾ مختلف حرارت ، نقل و حمل ۽ ترسيل هن وائرس کي زندهه رهڻ ڏکيو بڻائي ٿي. جيڪڏهن توهان سوچيو ته مٿاڇري آلودگي ٿي وڃي ، ان کي جراثيمن سان صاف ڪريو ۽ چڪڙن کان پوءِ پنهنجا هٿ ڌوئو.

هوائي جهاز جي اڏامن تي ماسڪ پائڻ سان ڪورونا وائرس سان وڙهڻ واري خطري کي گھٽائي سگھجي

ڇا ماسڪ واقعي دوران پرواز دوران ڪورونا وائرس جو خطرو گھٽائي ڇڏيندا آهن؟ مختصر جواب ها آهي. هانگ ڪانگ ۾ پهچڻ وارا مسافرن جي تازي ٽيسٽ ۽ تحقيقات مطابق ، انهن اڏامن ۾ جن ۾ سڀني نقاب پوش مسافر وائرس کي منتقل ڪرڻ ۾ ڪامياب ٿي ويا هئا. ڇاڪاڻ ته جهاز ۾ هوا مسلسل فلٽريشن سان لڳندي آهي ، وائرس جي منتقلي جو واحد امڪان اهو هو مان آهي جنهن سان توهان پاسي واري مسافر مان سڌو ساھه ڪڙڻ. جيڪڏهن مسافرن کي ماسڪ ڏنا ويا ته ٻئي ماڻهو گھٽ وائرس جي ذرڙن کي هوا ۾ خارج ڪري ڇڏيندا ۽ غيرماڻهو گھٽ ذرات کي ساھه ڪڙندا. تنهن ڪري اڏامن تي ماسڪ پائڻ توهان جي بي انتها خطري کي گھٽائي سگھي ٿو.

ڪورونا وائرس مچهرن سان پڪيڙجي هليل ٿي سگھي ٿو: منطق

هتي ڪو به ثبوت نه ملي سگھيو آهي ته نئين ڪورون وائرس مچر ذريعي منتقل ٿي سگھي ٿو. ڪورونا وائرس هڪ سورن وارو وائرس آهي جيڪو بنيادي طور تي پيدا ٿيندڙ بونڊن ذريعي سھلندو آهي جڏهن ڪو مٿاثر ٿيندڙ ماڻهو ڪنگھن يا نسوار پڇي يا ليول جا بونڊ يا نڪ مان نڪرڻ ذريعي. پنهنجي پاڻ کي بچائڻ لاءِ پنهنجا هٿ اڪثر الڪوحل واري هٿ سان ڌوئي يا صابن ۽ پاڻي سان ڌوئجن. ان سان گڏ ، ڪنهن کي تنگ ۽ چڪڙن سان ويجهو رابطو کان پاسو ڪريو.

ماسڪ پائڻ ڪورونا وائرس کي روڪڻ جو هڪ انتهائي موثر طريقو آهي. حقيقت

اسان ڪافي وقت کان اهو ڄاڻيندا آهيون ته ماسڪ هن (ڪورونا وائرس کان بچائڻ) جو هڪ موثر ذريعو آهي جيڪو وائرس جي منتقلي کي ڪنٽرول ڪندو آهي (هڪ بيمار مريض کي ٻين ۾ بيماري ڦهلائڻ کي ڪنٽرول ڪندو آهي) هڪ بيمار مريض کي ٻين ۾ بيماري ڦهلائڻ کان روڪيندو آهي لانسيت ۾ شاعا ٿيڻ واري هڪ حالهه تجزي ۾ ٻڌايو ويو آهي ته مون کي ماسڪ ڪورونا وائرس انفڪشن ڪرڻ کي روڪي سگھي ٿو اهو به ٻڌايو ويو آهي ته ماڻهون علامت ظاهر ٿي بغير به ڪورونا وائرس کان متاثر ٿي سگھن ٿا ۽ انهيءَ طرح مرض ڦهلائي سگھي ٿو. ان وجهه کان هر هڪ کي ماسڪ پائڻ ڪهڙي ته جيئن بيمار ماڻهون ۾ وائرس کي مزيد ڦهلائڻ کان روڪيو وڃي

ذريعو: ڊبليو ايج او ، سائنسي آمريڪي ، اين بي آر

The Asia Foundation

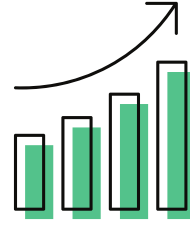
يورپين يونين جي مالي تعاون سان

هن اشاعتي مواد کي يورپين يونين جي مالي تعاون کان ممڪن بڻايو ويو آهي جيئن هن جي مندرجات کي ذمه داري مڪمل طور پر اڪائونٽيبلٽي لیب پاڪستان جي ذمي آهي. ۽ ضروري نه آهي ته يورپين يونين هن ۾ پيش ڪيا ويا خيالات کان متفق هجن

پاڪستان ۾ 2 مهينن ۾ ڪورونا وائرس سبب موت جي شرح سڀ کان وڌيڪ آهي

پاڪستان ۾ ڪورونا وائرس ڪميٽي جي سربراهه اسد عمر چيو آهي ته گذريل هفتي ۾ پاڪستان ۾ ڪورونا وائرس کان موت جو تعداد 140 سيڪڙو وڌي ويو آهي. هن عوام کي حفاظتي پروٽوڪول جي خلاف ورزي جي خطري کي خبردار ڪندي چيو ته اسان مجموعي طور تي سڀ ايس او پيز کي نظرانداز ڪري غلطي ڪري رهيا آهيون ۽ نتيجا ظاهر ٿيڻ شروع ٿي رهيا آهن. هن هفتي کان اڳ ، وزيراعظم عمران خان اهو به چيو هو ته هو سياري جي موسم ويجهو ايندي پاڪستان ۾ ڪورونا وائرس جي ٻي لهر اچڻ جو خطرو آهي اسد عمر اشارو ڪيو آهي ته ملڪ ۾ ڪرونا وائرس ڪيسن ۾ اضافو روڪڻ لاءِ حڪومت کي لاڪ ڊاون کي وڌائڻو پوندو.

گذريل هفتي جي COVID-19 شرح جي شرح 140 سيڪڙو وڌي وئي آهي.

”وقت اچي ويو آهي ته اسان ڪورونا وائرس ايس او پيز کي سنجيدگي سان شروع ڪريون ، ٻي صورت ۾ حڪومت پابنديون کڻڻ تي مجبور ٿي ويندي ، جنهن جو ماڻهن جي معيشت تي منفي اثر پوندو“ ، هن چيو. صدر عارف علوي تازو ئي هڪ وڊيو پيغام پڻ رڪارڊ ڪيو آهي جنهن ۾ عوام کي ايندڙ ڪجهه مهينن لاءِ حفاظت جي پروٽوڪول تي عمل ڪرڻ ۽ ماسڪ پائڻ ، سماجي فاصلو برقرار رکڻ ۽ اڪثر پنهنجن هٿن سان ڌوئڻ جي درخواست ڪئي آهي.

اڄ تائين ڪو به ثبوت موجود ناهي ته ڪرونا وائرس مچر سان منتقل ٿي سگهي ٿو. هي وائرس ڪنهن مريض جي لعاب چڪ ڏيڻ لنگهه تڪ اچڻ ۽ ان جي چنڊڻ ، نشونما يا قطرن ذريعي ڦهلائي سگهجي ٿو. پنهنجي حفاظت لاءِ ، هٿ الڪوئل سان پريل صابن سان ڌوئڻ جاري رکو. ان کان علاوه ، ڪنهن کي چيز کان چڪڻ يا کٽڻ کان پري رکو. وڌيڪ ان شخص کان پري وهڻ گهرجي جنهن کي ڪنگهه يا چڪ اچي رها آهي

پاڪستان جي هوائي اڏن تي ايس او پيز جي عملدرآمد کي يقيني بڻائڻ لاءِ هڪ ڪميٽي جوڙي وئي

ايوي ايشن ڊويزن هوائي ايئرپورٽن تي ڪورونا وائرس جي ڦهلجڻ کان بچاءُ لاءِ معياري آپريٽنگ طريقا (ايس او پيز) تي عملدرآمد کي يقيني بڻائڻ لاءِ هڪ ست رڪني ڪميٽي ٺاهي آهي. ڪميٽي جي ميمبرن ۾ سول ايوي ايشن سوسائٽي (سي اي اي) ، ايئر لائيز ۽ ايئرپورٽ سيڪيورٽي فورس (اي ايس ايف) جا اهلڪار شامل آهن. سڀني وفد کي هدايت ڪئي وئي آهي ته اسلام آباد ، الهور ، ڪراچي ، پشاور ، ڪوئيٽا ، ملتان ۽ فيصل آباد ايئرپورٽن تي ايس او پيز جي تعميل کي يقيني بڻائين. (سي اي اي) پاران هڪ غير ملڪي جهاز ۾ ايس او پيز جي خالف ورزين جو نوٽيس ورتو ۽ هڪ مسافر کي ڪورونا وائرس پوزيٽو ثابت ٿيو ، ۽ جنهن جي نتيجي ۾ ايئر لائن تي 100,000 روپيا ڏنڊ مقرر ڪيو ويو ۽ انهن کي هر شيءِ جو ذمعيوار قرار ڏنو ويو جنهن ۾ مسافرن جي بهير ٿيسٽ جو خرچو به سندس شامل آهي.

پاڪستان ۾ پهرين موت ڪراچي ۾ ڪورونا وائرس جي ٻيهر انفڪشن سبب ٿي هئي

ڪرونا وائرس جي ٻي لهر جي ڪري پاڪستان ۾ پهريون اموات تڏهن ٿي، جڏهن پاڪستان پيپلز پارٽي جو سينئر اڳواڻ راشد رباني گذريل خميس ڏينهن ڪراچي جي ضياءَ الدين اسپتال ۾ ڪورونا وائرس جي ڪري فوت ٿي ويو. ٻڌايو ويو آهي ته 68 سالن جي رشيد رباني، مينا طور تي ڪرونا وائرس جي انفڪشن جي تمام سنگين ڪيس ۾ ضياءَ الدين اسپتال آندو ويو. هو ڇهن ڏينهن کانپوءِ وينٽيليٽر تي رهڻ بعد فوت ٿي ويو.

ڪراچي ۾ صحت کاتي مطابق ڪورونا وائرس جي ٻيهر انفڪشن جا ڪيس مليا آهن جنهن جي ٻي لهر ۾ هي پهريون اموات ٿيو آهي. راشد رباني جي ويجهي دوست ٻڌايو ته رباني کي پهرين ئي مئي مهيني ۾ وائرس جو شڪار ٿيو هيو، ۽ اهو وائرس شايد ان جي اندر موجود رهيو. ربانيءَ کي پهريون ڀيرو ڪورونا وائرس جي ٽيسٽ نسبت اچڻ کانپوءِ هو خود پنهنجي مٿان ڪرونا وائرس اينٽي باڊيز جو تجربو پڻ ڪيو، پوءِ معلوم ٿيو ته سندس رت ۾ موجود اينٽي بايوڊيز جو پتو نه پئجي سگهيو آهي. ڊاڪٽرن ڪيس صالح ڏني ته ايس او پي ۽ ٻين صحت واري پروٽوڪول تي عمل ڪن.

هن ٻيهر آڪٽوبر مهيني ۾ ڪرونا وائرس جي ٽيسٽ ڪرائي، پر هن پيري هن جي ڦڦڙن کي شديد نقصان پهتو ۽ وينٽيليٽر تي هڪ هفتو رهڻ کانپوءِ هن خميس ڏينهن وفات ڪري ويو.

ڪرونا وائرس جي علامت / نشانيون

ڪورونا وائرس جون عام نشانيون.
بخاريا سڄي جو محسوس ٿيڻ ڪنگهه، ذاتقي يا سنگهڻ ۾ خبر نه پوڻ، ٿڪ ٿيڻ ٿڪ اچڻ، الٽي اچڻ، گچي ۾ سوج، سور ۽ مٿي جو سور دست ٿيڻ دل خراب ٿيڻ.

وڌيڪ خطرناڪ نشانيون ساڻهه ڪنڻ ۾ تڪليف .
سڀني ۾ لڳاتار تڪليف / سور دٻاءُ، پريشاني،
مونجهارو يا ننڊمان اٿڻ تي دل نه چوڻ نيرا چپ /
چهرو نڪ جو وهڻ / نڪام

ڪورونا وائرس جي نشانين ظاهر ٿيڻ وقت ڇا ڪرڻ گهرجي.

1166 تي ڪال ڪرڻ گهرجي

پنهنجي ڊاڪٽر يا ڪورونا وائرس هيلپ لائن سان رابطو ڪجي.

آئون ڪٿي آزمائي سگهان ٿو؟

ملتان

نشتر هسپتال ملتان
نشتر روڊ جسٽس ڪالوني ملتان

راولپنڊي

آرمڊ فورسز انسٽيٽيوٽ آف پتھالوجي
رينج روڊ سي ايم ايڇ ڪمپليڪس
راولپنڊي

ڪراچي

آغا خان يونيورسٽي اسپتالاسٽيڊيم روڊ
ڪراچي سول اسپتال
يونيورسٽي ڪيمپس مشن روڊ ڪراچي
DOW ميڊيڪل اسپتال DOW اوجها
ڪيمپس سپارڪو روڊ ڪراچي
اپوزٽ دارالسلام سوسائٽي ڪورنگي
ڪراسنگ ڪراچي

حيدرآباد

لياقت يونيورسٽي آف ميڊيڪل اينڊ
هيٿ لبرٽي مارڪيٽ، لياقت (LUMHS)
سائنسز
يونيورسٽي اسپتال حيدرآباد ڪٽ قريب
سنڌهه

آسلام آباد

نيشنل انسٽيٽيوٽ آف هيٿ
پارڪ روڊ چڪ شھزاد اسلام آباد

ايٽ آباد

پبلڪ هيٿ ليب ايوب ٽيچنگ
هسپتال مانسھرا روڊ، ايٽ آباد،
خيبرپختونخوا شاهينه جميل
اسپتال ايٽ آباد اين 35

خيبرپور

گھٽ انسٽي ٽيوٽ آف ميڊيڪلسائنسز
گھٽ خيبرپور سنڌهه

کوئٽه

فاطمه جناح اسپتال بهادر آباد،
وحدتڪالوني کوئٽه بلوچستان

پشاور خيبر

ميڊيڪل يونيورسٽي 5 حيات
آبادپشاور جي پيحيات آباد
ميڊيڪل ڪمپليڪس فيز 4
فيز 4 حيات آباد پشاور خيبر
پختونخواه

لاهور

پنجاب ايڊزليب پي، اي، سي، پي
ڪمپليڪس 6 برڊوڊ روڊ لاهور
شوڪت خانم ميموريل اسپتال
جوهر ٽائون لاهور R-3,M.A
بلاڪ 7A

مزيد شهرن جي باري ۾ ڄاڻڻ جي لاءِ هتي
معلومات حاصل ڪري سگهو ٿا

[COVID-19 Health Advisory Platform](#)

ڪورونا وائرس سي اي ايڪٽ مهم توهان ڏانهن لاٿو
احتساب ليب پاڪستان

ذريعي WhatsApp
اسان جون باقاعده
اپڊيٽ حاصل ڪرڻ

1. اسان جو نمبر شامل ڪريو +92 300 6146 080 رابطي جي طور تي.
2. وائرس تي پيغام طور "پاڪستان" لفظ موڪليو.

The Asia Foundation

accountabilitylab
PAKISTAN

يورپيئن يونين جي مالي تعاون سان

هن اشاعتي مواد کي يورپيئن يونين جي مالي تعاون کان ممڪن بڻايو ويو آهي جيئن هن جي مندرجات کي ذمه داري مڪمل طور پر
اڪائونٽيبلٽي ليب پاڪستان جي ذمي آهي. ۽ ضروري نه آهي ته يورپيئن يونين هن ۾ پيش ڪيا ويا خيالات کان متفق هجن